

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości]. Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC. Niniejsze tłumaczenie nie jest dla Trybunału wiążące.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice]. Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC. This translation does not bind the Court.

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.ms.gov.pl [Traduction déjà publiée sur le site Internet officiel du Ministère de la Justice polonais]. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour. La présente traduction ne lie pas la Cour.

Zestawienie – Dyskryminacja rasowa

Marzec 2011 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Dyskryminacja rasowa

Artykuł 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania)

35 Wschodnio-Afrykańskich Azjatów przeciwko Wielkiej Brytanii

Decyzja z dnia 6 marca 1978 roku

Ograniczenia w udzielaniu zezwoleń na wjazd lub na pozostanie w Zjednoczonym Królestwie dla osób pochodzenia azjatyckiego, zamieszkałych na terenie byłych brytyjskich kolonii (Kenii, Ugandy lub Tanzanii).

Komisja wskazała na brak konieczności podejmowania dalszych działań, skoro skarżący uzyskali następnie zgodę na wjazd na terytorium Zjednoczonego Królestwa. Jednakże, w odniesieniu do ich skargi na podstawie Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania), że byli oni traktowani jako „obywatele drugiej kategorii”, Komisja zauważyła, iż **dyskryminacja na tle rasowym może w pewnych okolicznościach być równoznaczna z poniżającym traktowaniem.**

Cypr przeciwko Turcji

10 maja 2001 roku

W tej międzypaństwowej sprawie wniesionej przez Cypr w 1994 roku, dotyczącej sytuacji w północnym Cyprze od czasu podziału terytorium cypryjskiego, Trybunał **stwierdził naruszenie Artykułu 3**: „w odniesieniu do rozpatrywanego okresu, zachowania dyskryminacyjne osiągnęły poziom dolegliwości, który jest równoznaczny z poniżającym traktowaniem” (§ 310).

W orzeczeniu Trybunał stwierdził, że:

Dyskryminacja cypryjskich Greków z Karpas „jedynie z powodu, że należą do tej klasy ludzi” mogła być wyjaśniana tylko „w odniesieniu do cech, które odróżniają ich od populacji turecko-cypryjskiej, mianowicie ich etnicznego pochodzenia, rasy i religii”.

Tureckie przywiązanie do zasady dwóch stref i dwóch społeczności odbijało się na warunkach, w jakich żyła populacja Cypryjczyków pochodzenia greckiego z Karpas, które były „upadające i naruszały już samo pojęcie godności ludzkiej jej członków.”

Nadużycie prawa (Artykuł 17)

Glimmerveen i Hagenbeek przeciwko Holandii

Decyzja z dnia 11 października 1979 roku

Skarżący zarzucili, że zostali skazani za posiadanie ulotek mających nawoływać do dyskryminacji rasowej, które mieli zamiar rozprowadzać. Ponadto sformułowali zarzut, iż uniemożliwiono im udział w wyborach samorządowych. Skarżący powołali się na Artykuł 10 Konwencji (prawo do wolności wypowiedzi) oraz Artykuł 3 Protokołu Nr 1 (prawo do wolnych wyborów).

Skargę uznano za niedopuszczalną w oparciu o to, że „skarżący próbowali się na Europejską Konwencję Praw Człowieka, by wesprzeć działania z nią sprzeczne”, mianowicie by „rozpowszechnić poglądy, które miały charakter dyskryminujący na tle rasowym.”

Artykuł 14 w związku z innymi Artykułami

Artykuł 14: Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.

Imigracja

Abdulaziz, Cabales i Balkandi przeciwko Wielkiej Brytanii

28 maja 1985 roku

Zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami imigracyjnymi, małżonkom skarżących nie udzielono zezwolenia na pobyt lub dołączenie do skarżących w Zjednoczonym Królestwie, gdzie przebywali zgodnie z prawem i na stałe. Skarżący, pochodzenia hinduskiego, filipińskiego i egipskiego, twierdzili że stali się ofiarami stosowania praktyk dyskryminacyjnych na tle rasowym i płciowym. Pani Abdulaziz poznała męża, Portugalczyka, kiedy przebywał w Wielkiej Brytanii jako turysta. Pani Cabales wzięła ślub na Filipinach, gdzie poznała męża podczas wakacji. Mąż Pani Balkandi był z pochodzenia Turkiem, który przybył do Zjednoczonego Królestwie jako turysta a następnie pozostał jako student. Państwo Balkandi wzięli ślub w Wielkiej Brytanii i urodziło im się.

Trybunał uznał **naruszenie Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z Artykułem 8** jako rezultat dyskryminacji na tle płciowym (różnice w traktowaniu pomiędzy imigrantami płci męskiej i żeńskiej - odmowa pozwolenia na wjazd lub opuszczenie kraju przez małżonka innej narodowości), **lecz nie na tle rasowym**.

Wyroki Nahova i Timshev

Nahova i inni przeciwko Bułgarii [Wielka Izba]

6 maja 2005 roku

Skarżący zarzucili, że uprzedzenie i wrogości do ludności romskiej odegrały decydującą rolę w wydarzeniach prowadzących do śmiertelnej strzelaniny, w wyniku której zginęli ich krewni, dwaj mężczyźni w wieku 21 lat, zabici przez uzbrojonego policjanta, który próbował ich zatrzymać.

Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 2 – władze nie przeprowadziły śledztwa, czy zdarzenia prowadzące do śmierci mogły mieć podłoże rasistowskie.

Timshev przeciwko Rosji

13 grudnia 2005 roku

Odmowa udzielenia skarżącemu na wjazd na teren Kabardyno-Bałkarii z powodu pochodzenia czeczeńskiego.

[Naruszenie Artykułu 14 \(zakaz dyskryminacji\) w związku z Artykułem 2 Protokołu Nr 4 \(wolność przemieszczania się\)](#): ponieważ wolność przemieszczania się skarżącego została całkowicie ograniczona z uwagi na jego pochodzenie etniczne, przedmiotowa różnica w traktowaniu stanowiła podstawę dyskryminację rasowej.

[Naruszenie Artykułu 2 Protokołu Nr 1 \(prawo do edukacji\) w związku z odmową przyjęcia dzieci skarżącego do szkoły.](#)

„Dyskryminacja oparta między innymi o pochodzenie etniczne jest formą dyskryminacji rasowej. Dyskryminacja rasowa jest szczególnie krzywdzącym rodzajem dyskryminacji i z uwagi na swoje konsekwencje, wymaga od władz specjalnej czujności i żywej reakcji. Z tego powodu władze muszą używać wszystkich dostępnych środków, by zwalczać rasizm, tym samym umacniając wizję demokracji opierającej się na społeczeństwie, w którym różnorodność nie jest postrzegana jako zagrożenie, ale jako źródło bogactwa (*Nachova i inni przeciwko Bułgarii, Timshev przeciwko Rosji*). Trybunał uznał również, że żadne różnicowanie w traktowaniu, oparte wyłącznie lub w decydujący sposób na etnicznym pochodzeniu osób, nie może zostać obiektywnie usprawiedliwione we współczesnych społeczeństwach demokratycznych zbudowanych na zasadach pluralizmu i szacunku dla innych kultur” (*Timshev, § 58; D.H. i inni przeciwko Republice Czeskiej, § 176*).¹

Co się tyczy ciężaru dowodu w tych kwestiach, Trybunał stwierdził, iż w przypadku, gdy skarżący wykazał istnienie różnic w traktowaniu, obowiązkiem rządu jest udowodnienie, że takie różnicowanie było uzasadnione (*Timishev, § 57*).

Prawo do wolnych wyborów

[Aziz przeciwko Cyprowi](#)

22 czerwca 2004 roku

Odmowa zarejestrowania skarżącego na liście wyborczej w wyborach parlamentarnych w oparciu o to, że członkowie turecko-cyprijskiej społeczności nie mogli zostać zarejestrowani na grecko-cyprijskiej liście wyborczej.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 3 Protokołu Nr 1 \(prawo do wolnych wyborów\)](#): różnica w traktowaniu wynikała z faktu, że skarżący był Cypryjczykiem pochodzenia tureckiego, co nie mogło zostać uzasadnione w sposób racjonalny i obiektywny, szczególnie w świetle faktu, że Cypryjczycy pochodzenia tureckiego w sytuacji skarżącego nie mogli głosować w jakichkolwiek wyborach parlamentarnych).

[Sejdić i Finci przeciwko Bośni i Hercegowinie](#)

22 grudnia 2009 roku

Brak możliwości startu w wyborach do Izby Ludowej Zgromadzenia Parlamentarnego oraz w wyborach prezydenckich przez osoby pochodzenia romskiego lub żydowskiego.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 3 Protokołu Nr 1](#) w zakresie braku możliwości kandydowania w wyborach do Izby Ludowej.

[Naruszenie Artykułu 1 Protokołu Nr 12 \(ogólny zakaz dyskryminacji\)](#) w zakresie braku możliwości kandydowania w wyborach prezydenckich.

Trybunał stwierdził, że istniały mechanizmy dzielenia się władzą, które nie prowadziły automatycznie do całkowitego wykluczenia społeczności nie należących do „narodów konstytuujących” (Bośniacy, Serbowie i Chorwaci)

Podczas gdy Artykuł 14 zakazuje dyskryminacji w korzystaniu z „praw i wolności wynikających z Konwencji”, Artykuł 1 Protokołu Nr 12 rozszerza obszar ochrony na „każde uprawnienie chronione przez prawo”. Dlatego też wprowadza ogólny zakaz dyskryminacji.

¹ [Sampanis i inni przeciwko Grecji](#) (5 czerwca 2008 roku), w którym Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 2 Protokołu Nr 1 – w związku z nie zapewnieniem dzieciom skarżących edukacji i ich późniejszym umieszczeniem w klasach specjalnych z powodu pochodzenia romskiego.

Prawo do rzetelnego procesu

Remli przeciwko Francji

23 kwietnia 1996 roku

Skarżący, pochodzenia algierskiego, podniósł że jego proces był nierzetelny, ponieważ jeden z członków ławy przysięgłych oświadczył, że jest rasistą.

Naruszenie Artykułu 6 ust. 1: sąd na sesji wyjazdowej nie zagwarantował bezstronności, podczas gdy „Konwencja nakłada na każdy sąd krajowy obowiązek sprawdzenia, czy w danym składzie jest `sądem bezstronnym`, w każdym przypadku, gdy jest to kwestionowane w oparciu o okoliczności, które na pierwszy rzut oka nie wydają się oczywiście bezzasadne” (§ 48).

Gregory przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

25 lutego 1997 roku

Zarzuty dotyczące rasizmu ławy przysięgłych podczas procesu skarżącego, pochodzenia afrykańskiego, który twierdził, że był na tej podstawie dyskryminowany.

Brak naruszenia Artykułu 6 ust. 1: sędzia podjął „wystarczające kroki, by sprawdzić, czy sąd był bezstronny w rozumieniu Artykułu 6 ust. 1” oraz zapewnił „wystarczające gwarancje, by rozwiązać wszelkie wątpliwości w tym zakresie” – w szczególności „stanowczo sformułował wskazówki dla ławy przysięgłych” oraz słusznie stwierdził, iż „jakiegokolwiek ryzyko związane z istnieniem uprzedzeń zostało skutecznie zneutralizowane”.

Sander przeciwko Wielkiej Brytanii

9 maja 2000 roku

Skarżący, pochodzenia azjatyckiego zarzucił, że był sądzony przez rasistowską ławę przysięgłych.

Naruszenie Artykułu 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu): zarzuty zawarte w notatce wysłanej do sędziego przez jednego z członków ławy przysięgłych w czasie procesu – wyrażające obawę, że pozostali członkowie ławy przysięgłych, którzy otwarcie czynili rasistowskie uwagi i żarty, nie byli bezstronni - były w stanie wywołać uzasadnione wątpliwości skarżącego i każdego obiektywnego obserwatora co do bezstronności sądu, które nie mogły zostać rozwiązane ani przez zbiorowy list podpisany następnego dnia przez członków ławy przysięgłych, ani przez upomnienie sędziego w zakresie obowiązku zachowania bezstronności przez członków ławy przysięgłych.

Zagadnienia powiązane

Wolność wypowiedzi i rasizm

Spośród wielu innych spraw, poniższe dwa wyroki warte są uwagi:

Jersild przeciwko Danii

23 września 1994 roku

Skazanie dziennikarza przeprowadzającego wywiad telewizyjny z członkami ekstremistycznej grupy młodzieżowej („Greenjackets”).

Naruszenie Artykułu 10 (wolność wypowiedzi)

Féret przeciwko Belgii

16 lipca 2009 roku

Brak naruszenia Artykułu 10 w związku z uznaniem skarżącego, przewodniczącego partii politycznej Front Narodowy, winnym publicznego podżegania do dyskryminacji lub nienawiści poprzez rozpowszechnianie ulotek w czasie kampanii wyborczej.
